

Politisk plattform

for et byråd utgått av Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre

2015-2019

Innledning: Byrådets grunnpilarer

Valget i 2015 gav et tydelig signal om at bergenserne ønsker en ny retning for Bergen. Byrådet vil i dette dokumentet beskrive sin politiske plattform for perioden 2015-2019, med utgangspunkt i tre hovedpilarer. Som grunnlag for all politikk ligger trygg økonomistyring og tilrettelegging for verdiskaping. Byrådets mål er at Bergen skal være en rettferdig og inkluderende by, der alle har like muligheter. I tillegg skal Bergen være en foregangskommune på miljø og klima, med ambisjon om å bli Norges grønneste storby.

Bergen er en by i vekst. Det gir enorme muligheter, men også utfordringer. Tall fra SSB viser at Bergen kommune skal nå 300 000 innbyggere innen ti år. Dersom vi skal klare å møte befolkningsveksten på en bærekraftig måte, må vi legge grunnsteinene nå. Samtidig som byen vokser er kommunen i en alvorlig økonomisk situasjon, og arbeidsledigheten i regionen stiger. Det krever prioriteringer og en bevisst strategi for økt sysselsetting og innovasjon. Byrådet vil føre en aktiv og tydelig næringspolitikk for å legge til rette for flere arbeidsplasser i byen.

Alle skal kunne leve gode liv i Bergen, uavhengig av bakgrunn og livssituasjon. Da må kommunen levere tjenester av høy kvalitet og ta et ekstra ansvar for dem som trenger fellesskapet mest. Byrådet vil prioritere sårbare og utsatte grupper, bekjempe fattigdom og utjevne sosiale forskjeller. Vi vil arbeide til det beste for alle våre innbyggere, fra de yngste til de eldste.

En grønn by er en attraktiv by. Størstedelen av Bergens utslipp kommer fra transport, og hurtig reduksjon av transportutslipp vil gjøre Bergen til en foregangskommune når det gjelder å redusere klimagassutslipp. For å oppnå dette, kreves det innsats fra hver enkelt av oss, næringslivet og det offentlige. God klima- og miljøpolitikk gir også god byutvikling. Vi ønsker å møte den kommende befolkningsveksten i Bergen på en offensiv og bærekraftig måte. Byrådet vil at økningen i transportbehovet i kommunen skal tas med kollektiv, sykkel og gange. Det krever at vi planlegger byen bedre, og prioriterer miljøvennlige reisemåter foran privatbilen. Byrådet har som mål at Bergen skal bli en klimanøytral by.

God og ansvarlig ledelse handler ikke bare om hvilke mål og virkemidler som prioriteres, men om hvordan styringen av byen utføres. Byrådet ønsker å åpne opp kommunen, og å involvere bystyret mer i arbeidet med å finne gode løsninger for byen. Byens innbyggere og kommunens ansatte må trekkes bedre med dersom vi skal løse de utfordringene Bergen står overfor.

Vi har ambisjoner for Bergen langt ut over kommende bystyreperiode. Fremtidens Bergen skal være en sterk motor i regionen vår, et varmt og inkluderende samfunn med helhetlig og spennende byutvikling, en attraktiv by for næringsliv, forskning og utdanning, og ikke minst en by som går foran innenfor miljø, fornybar energi og klima. Arbeidet starter nå.

Bergen, 14. oktober 2015

Harald Schjelderup
Arbeiderpartiet

Dag Inge Ulstein
Kristelig Folkeparti

Erlend Horn
Venstre

Marte Mjøs Persen
Arbeiderpartiet

Marita Moltu
Kristelig Folkeparti

Julie Andersland
Venstre

Eigil Knutsen
Arbeiderpartiet

Terje W. Gilje
Kristelig Folkeparti

Stian Skår Ludvigsen
Venstre

Innhold

1. Rettferdighet og fellesskap.....	5
Rettferdige oppvekstvilkår.....	5
Barnehage	5
Skole	6
Helse	8
Eldreomsorg	8
Sosial og bolig.....	9
Rusomsorg.....	10
Flykninger og integrering	11
Kultur	12
Trygg by og skjenkepolitikk	13
Idrett og frivillighet.....	14
Tro og livssyn	15
Dyreverv	15
2. En grønn by i vekst	16
Verdiskaping og næringsliv.....	16
Bolig og byutvikling	16
Klima og samferdsel	18
Bybanen.....	19
3. Trygg styring og åpenhet.....	21
Ansvarlig økonomistyring	21
Demokrati, åpenhet og etikk.....	21
Likestilling og diskriminering	22
Kommunen som arbeidsgiver	22
Konkurransetsetting og forholdet til private aktører.....	22
Kommunalt eierskap	23
Kommunen som tjenesteyter.....	23
Kommunen som innkjøper	23
Samfunnssikkerhet	23
Regionalt samarbeid.....	24
Bergen og bærekraftsmålene.....	24

1. Rettferdighet og fellesskap

Rettferdige oppvekstvilkår

Barna våre er avgjørende for Bergen fremtid og skal behandles som selvstendige innbyggere. Barnekonvensjonen og dens fokus på barnets beste, deltakelse og perspektiv skal ligge til grunn.

Bergen er et godt sted å bo, men byen har store helse- og levekårsforskjeller mellom og innad i bydelene. For mange barn og familier lever i fattigdom. Alle barn i byen vår fortjener de samme mulighetene. Derfor vil byrådet lage en egen handlingsplan mot barnefattigdom, med et helhetlig perspektiv og anbefalinger om hvilke målrettede tiltak som bør prioriteres.

Byrådet vil at barnehager, skoler, helsestasjoner og den pedagogisk-psykologiske tjenesten i områder med levekårsutfordringer skal prioriteres når ressurser fordeles, slik at de er i stand til å gi ekstra oppfølging til barn som trenger det. Tilbudet om gratis kjernetid bør utvides, og kommunen skal drive aktiv rekruttering til ordningen.

Økonomi skal ikke være et hinder for barns deltakelse i fritidsaktiviteter. Byrådet vil sikre at kommunen viderefører gode støtteordninger, som eksempelvis *Aktivitetskortet* som er vedtatt av bystyret. Barne- og ungdomsidretten skal fortsatt skjermes mot brukerbetaling.

Barnevernet er fellesskapets sikkerhetsnett og skal fange opp, hjelpe og gi omsorg til barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling. Saker skal behandles likt i alle bydeler, og barnevernet må sikres ressurser til at saksbehandlingstiden og oppfølging av meldinger er faglig forsvarlig. Byrådet ønsker å se på et tettere samarbeid og en bedre fordeling av oppgaver mellom helsestasjon, familievernkontor, barnevern og andre samarbeidsinstanser, til det beste for de mest sårbare familiene.

Byrådet vil vurdere organiseringen av barnevernstjenesten, og ønsker å ta over den statlige delen av barnevernet gitt statlig fullfinansiering. Fosterhjemsordningen og barnevernets forhold til innvandremiljøene må forbedres. Barnevernets kompetanse på menneskehandel bør styrkes. Byrådet ønsker ikke at barnevernstjenester skal settes ut på anbud til kommersielle aktører. Inngåtte kontrakter må følges opp bedre, og det skal stilles strenge krav til kvalitet.

Barnehage

Byrådet vil i neste fireårsperiode prioritere å nå målet om full barnehagedekning, med rett til barnehageplass fra fylte ett år. Kommunen skal ha bydelsvis prioritering av barnehageplasser, og fleksibilitet dersom foreldre ønsker plass i nærheten av arbeidssted.

Byrådet ønsker å heve kvaliteten i barnehagene. Da er det nødvendig å styrke bemanningen, og øke pedagogtettheten og antall fagarbeidere. Byrådet ønsker i løpet av perioden å innføre en ny bemanningsnorm, for å sikre god voksentetthet i barnehagene. Byrådet vil arbeide for at minst halvparten av de ansatte i barnehagene skal være pedagoger, og har som mål å øke andelen mannlige barnehagelærere. Byrådet mener det er behov for et godt tilbud om kompetanseheving og videreutdanning for ansatte i barnehagene.

Offentlige tilskudd og foreldrebetaling skal komme barna til gode. Byrådet er positiv til private barnehager, men vil vurdere strengere krav til bemanning og pedagogtetthet.

Byrådet mener at kommunen må ta et større ansvar for å få bygget ut barnehageplasser i pressområder. Nærmiljøbarnehager med redusert ute- og parkeringsareal er nødvendig for å realisere flere plasser i sentrumsnære strøk.

De *Åpne barnehagene* er viktige arenaer for integrering og sosialisering i nærmiljøet, og det er viktig at det finnes et slikt tilbud i alle deler av byen. Byrådet vil derfor sikre de *Åpne barnehagene* gode rammevilkår og vil arbeide for å videreføre dagens finansieringsnivå.

Å gå i barnehage skal være et tilbud for alle. Byrådet ønsker å hindre en usosial prisøkning, og vil vurdere muligheten for søskenmoderasjon mot SFO. Barn skal ikke miste plassen på grunn av manglende foreldrebetaling.

Byrådet ønsker forsøk med lengre åpningstider i barnehagene, samtidig som en har ni timer makstid per barn per dag.

Skole

Skolen skal gi alle elever et best mulig grunnlag for å skape seg den fremtiden de ønsker gjennom høy kvalitet og tett oppfølging. Byrådet ønsker at grunnskolen skal ha et bredt og allmenndannende ståsted der kunnskap og grunnleggende ferdigheter så vel som elevenes evne til kritisk refleksjon, sosiale ferdigheter og personlige utvikling blir vektlagt.

Til tross for at bergensskolen leverer gode resultater, er det fortsatt for mange som går ut av grunnskolen uten tilstrekkelig kompetanse. I den kommende fireårsperioden vil byrådet prioritere tidlig innsats gjennom å styrke første og andre trinn med flere lærere. Dette vil gi skolene mulighet til å tilpasse undervisningen bedre til hver enkelt elev for å fange opp og følge opp de som trenger ekstra støtte og gi alle utfordringer på sitt nivå. Målet er å sikre alle elever gode ferdigheter i basisfagene og redusere frafallet senere i skoleløpet.

Motiverte og dyktige lærere er skolens viktigste ressurs. Byrådet vil ha en skole med mer tillit til lærernes kompetanse. Mye av kartleggingen i skolen er innført med gode hensikter, men kan ofte resultere i kartlegging for kartleggingens skyld. Byrådet vil derfor ha en gjennomgang av rapporteringskrav og tester med mål om å avbyråkratisere lærerrollen og fjerne tidstyver.

Gode og funksjonelle skolebygg er viktig for et godt læringsmiljø. Byrådet vil sikre tilstrekkelige ressurser til vedlikehold av skolen slik at skoleforfallet ikke gjentar seg. Den nye vaktmesterordningen skal videreføres, slik at alle skolebygg har en vaktmester og en byggforvalter. Målet er at alle skoler skal være inneklimagodkjente.

Byrådet ønsker kontinuitet i kvalitetsoppfølgingen og vil fortsette med det gode arbeidet som er påbegynt i bergensskolen. Byrådet mener det er viktig å bedre overgangen mellom barnehage og skole, og mellom barnetrinnet, ungdomstrinnet og videregående skole, samt styrke samarbeidet mellom skoler i samme geografiske område. Gratisprinsippet skal ligge til grunn for alle skolens aktiviteter for at alle barn skal kunne delta på like vilkår.

Elevene skal følges tett opp og få aktiv og dialogbasert tilbakemelding om innsats og faglig progresjon. Byrådet ønsker ikke å innføre karakterer i barneskolen. Byrådet vil evaluere ordningen med leksefri på Møhlenpris skole og vurderer å utvide prosjektet. Byrådet er positiv til å ansette andre yrkesgrupper i skolen for å frigjøre lærerens tid til mer undervisning, dersom det i perioden blir budsjettmessig handlingsrom til dette.

Elever med spesielle behov skal følges opp med tilpassete støttetiltak på den enkelte skole. Byrådet vil sørge for at det finnes allsidige tilbud for å møte barn med spesielle behov, inkludert utvikling av kommunens spesialskoler. Byrådet ønsker å sikre elevene på Tveiterås skole et fortsatt godt tilbud i egnede lokaler, samt et best mulig tilbud for hørselshemmede elever.

Å beherske sitt eget morsmål er viktig for den enkelte elevs identitet. At bergensere behersker flere språk er også en stor styrke for byen, og et stort konkurransefortrinn for næringslivet. Skolen må gi et godt tilbud om opplæring i elevens morsmål.

Språk er en viktig nøkkel til personlig vekst og utvikling, og er viktig for byen i en stadig mer internasjonal konkurranse. Derfor vil vi vurdere en forsøksordning med andre fremmedspråk fra femteklasse, gitt mulighet for statlige midler.

Språklig mangfold og frihet skal ligge til grunn for byrådets politikk og det er et overordnet språkpolitisk mål at elevene i bergensskolen har kunnskap om og kompetanse i både bokmål og nynorsk. Byrådet ønsker en aktiv språkpolitikk i Bergen, og vil søke staten om en forsøksordning med opplæring i sidemål fra og med tredje klasse på noen skoler.

Estetiske og kreative fag skal ivaretas godt i bergensskolen. Alle har noe de kan bli flinke til, men for å få frem dette må det være tilgjengelig mange ulike fag å bli flink i. Elever som opplever mestring i ett fag kan ofte gjøre det bedre i andre.

Bergen skal ha et mangfold av ulike skoler. Byrådet vil legge barns beste til grunn for fremtidig skolestruktur. Eventuelle endringer i skolestrukturen skal gjøres i skolebruksplanen. Byrådet ønsker å gi gode rammevilkår til private ideelle skoler, men vil ikke ha nye private kommersielle barne- og ungdomsskoler i Bergen.

Barna skal ha et meningsfylt og positivt SFO-tilbud, og byrådet ønsker derfor å omdanne dagens SFO til en frivillig *Aktivitetsskole*. Byrådet vil styrke innholdet i tilbudet, etter modell fra Oslo kommune, med mål om at alle elever skal få mer tid til læring, lek og fysisk aktivitet. Det er nødvendig med et samarbeid med frivillige organisasjoner og lag for å gjøre tilbudet bedre. For at alle skal kunne delta på like vilkår vil byrådet vurdere inntektsgradert foreldrebetaling og søskenmoderasjon mellom *Aktivitetsskole* og barnehage.

Byrådet vil at *Aktivitetsskolene* skal ha mulighet til å tilby opplæring i koding for elevene. Kommunen vil prøve ut koding som valgfag i ungdomsskolen, under Kunnskapsdepartementets forsøksprosjekt.

Det psykososiale miljøet skal gi hver enkelt elev trygghet og sosial tilhørighet. Bergensskolen skal ha nulltoleranse mot mobbing og alle skoler skal ha aktive mobbeprogram. Byrådet vil legge frem en handlingsplan mot mobbing med anbefalinger om hvordan arbeidet kan organiseres og styrkes. For å sikre elevenes rettssikkerhet skal det i alle mobbesaker fattes enkeltvedtak, foreldre skal varsles og tiltak skal settes i verk.

Byrådet ønsker å videreføre dagens praksis med skolegudstjenester og markering av høytider, men vil presisere at det skal være gode likeverdige opplegg til elevene. Skolegudstjenesten skal ikke være avslutningen på semesteret, slik at noen føler seg ekskludert. Byrådet vil oppfordre til interreligiøs dialog også i skolen.

En god skole i Bergen er avhengig av et godt samspill med statlige myndigheter. Byrådet ønsker i større grad å benytte seg av statlige støtteordninger for å videreutvikle bergensskolen. Det er avgjørende for kvaliteten på bergensskolen og for utviklingen av kompetansen til lærerne at både statens og kommunens satsing på etter- og videreutdanning videreføres.

Alle elever i bergensskolen skal ha et godt helsetilbud. Skolehelsetjenesten står helt sentralt i det forebyggende arbeidet blant byens barn og unge. Byrådet har som mål å øke antallet helsesøsterstillinger i grunnskolen gjennom en opptrappingsplan. Byrådet ønsker en god seksualundervisning for elevene.

Helse

Alle har ansvar for egen helse, men fellesskapet har også et ansvar for alles helse. Bergen skal være en trygg og god plass å leve, uavhengig hvor folk bor eller hvilken bakgrunn de har. Det trengs både et bedre tverrfaglig arbeid innad i kommunen, mellom primærhelsetjenesten og spesialhelsetjenesten, og et helhetlig forebyggende arbeid knyttet til livsstilsykdommer, rus og psykisk helse. Byrådet ønsker at forebygging skal legges til grunn for helsearbeidet i Bergen.

Ungdoms psykiske helse er en særlig prioritet innenfor helsesektoren for dette byrådet. Mange barn og unge som ikke får hjelp av spesialisthelsetjenesten har psykiske plager som fører til nedsatt livskvalitet og funksjonsevne. Byrådet vil derfor utrede muligheten for et fireårig pilotprosjekt som har til hensikt å sikre at unge under 23 år kommer raskere til behandling og unngår å utvikle kroniske og mer alvorlige lidelser. For å realisere dette vil kommunen benytte ordningen med rekrutteringstilskudd for kommunepsykologer og opprette et eget lavterskel samtalesenter for unge.

Helsestasjon for ungdom er en viktig helsetjeneste. For at tilbudet skal være mest mulig tilgjengelig ønsker byrådet å sørge for at åpningstider og lokalisering er tilpasset ungdommenes hverdag, og gjøre informasjon om tilbudet lett tilgjengelig gjennom skole, universitet og andre relevante steder.

Bergen skal være en varm og inkluderende by. Byrådet vil arbeide for et tilfredsstillende sanitærtilbud for bostedsløse og tiggere i Bergen, gjerne i samarbeid med frivillige organisasjoner. Kommunen skal også være samarbeidspartner med frivillige for å sørge for at papirløse innvandrere har grunnleggende og nødvendig helsehjelp.

Retten til å leve et godt liv der man selv har muligheten til å påvirke sin hverdag er viktig. Byrådet vil sørge for tilstrekkelige avlastningstilbud og sikre at personer med psykiske eller fysiske funksjonshemninger får oppfylt de rettighetene de har krav på. Byrådet vil legge frem en egen boligmelding for utviklingshemmede.

All vold strider mot norsk lov og krenker grunnleggende menneskerettigheter. Vold i nære relasjoner kan føre til alvorlige fysiske, psykiske og sosiale problemer for de involverte, og i ytterste konsekvens tap av liv. Utøvelse av vold i nære relasjoner verken kan eller skal aksepteres. Byrådet vil følge opp «Handlingsplan mot vold i nære relasjoner 2014-2017» og rullere denne i 2017.

Eldreomsorg

Det blir i alt for stor grad satt likhetstegn mellom eldre og helse- og omsorgstjenester. Byrådet mener at fremtidens eldrepolitikk også må handle om inkluderende arbeidsliv, frivillighet, boligbygging, transport, og tilrettelegging for en sosial og aktiv alderdom. En må bli flinkere til å se på eldrebølgen som en ressursbølge og gi eldre en god og meningsfull alderdom. Byrådet vil derfor legge frem en seniormelding som tar for seg disse aspektene og som har til hensikt å gjøre Bergen til en bedre by å bli gammel i.

Byrådet ønsker å legge til rette for at eldre kan bo hjemme så lenge de kan og selv ønsker det. Derfor vil vi videreutvikle hjemmebaserte hjelpetilbud. Byrådet ønsker at kommunen skal være ledende i

bruk av velferdsteknologi som gjør det lettere å bo hjemme, og gi gode tilbud om hverdagsrehabilitering. Det er ikke aktuelt for byrådet å privatisere hjemmehjelpstjenestene.

Samtidig er det viktig for byrådet at det er tilstrekkelig kapasitet i Omsorg Pluss-tilbudet og sykehjemmene. Når det medisinske behovet tilsier det, skal man få plass på et sykehjem. Byrådet vil kartlegge det reelle behovet for plasser og ønsker, om mulig, en fortløpende utbygging i sykehjemsutbyggingen.

Kvaliteten på sykehjemmene er viktig for byrådet. Eldre skal få riktig behandling og kommunen skal bidra med aktiv livshjelp ved livets slutt – en fase der altfor mange kjenner på ensomhet og redsel for å være til bry. Det er også viktig at de eldre får dekket sitt kulturelle og åndelige behov, uavhengig av religion eller livssyn.

For å sikre kvalitet i eldreomsorgen, er det viktig med tilstrekkelig antall ansatte på sykehjemmene. Ansatte melder om at de har for lite tid til omsorg og aktivitetstilbud. Derfor vil byrådet, i samarbeid med de ansattes organisasjoner, øke grunnbemanningen på tre av byens sykehjem for å se på virkningen dette har på kvaliteten på tilbudet, sykefravær blant ansatte og økonomi. Forsøksordningen med økt grunnbemanning skal evalueres, og bør også følges opp med forskning.

Byrådet vil kartlegge bruken av vikarer i eldreomsorgen, og opprette en kommunal vikartjeneste med faste stillinger. Dette vil redusere bruken av kommersielle vikarbyrå, gi de ansatte bedre arbeidsvilkår, bedre kontrollen med kompetanse og kvalitet, og sikre at de eldre ikke må forholde seg til stadig nye vikarer.

Sykehjemmene skal legge til rette for aktivitet og trivsel, og byrådet vil arbeide for å øke antallet aktivitetører, slippe til de frivillige aktørene i større grad, og få plass trådløst internett på alle sykehjem. Det skal finnes møteplasser og aktivitetstilbud for eldre i alle bydeler. Byrådet ønsker et bedre dagtilbud for demente.

Byrådet ønsker et kompetanseløft med et sterkere fagmiljø tettere på tjenestene i kommunen. Flere fagråder peker på stadig mer tilgjengelig forskning, men lite penger til gjennomføring og implementering av tiltak. Derfor må eldremedisin få økt status og ressurstilgangen styrkes.

Det må stimuleres til økt legedekning ved kommunens sykehjem, nettopp for å sikre et forsvarlig og kompetent omsorgstilbud. Som en del av dette ønsker byrådet å gå i dialog med Universitetet i Bergen og staten for å innføre obligatorisk praksis på sykehjem for medisinstudenter, etablere et formalisert spesialiseringsprogram for leger på sykehjem, samt styrke forskning innen den kommunale helse- og omsorgstjenesten. Eldreomsorgen har mange ulike pasientgrupper som trenger unik og differensiert behandling.

Som gruppe har eldre flere psykiske lidelser enn andre aldersgrupper, særlig depresjon og angst. De er overforbrukere av medikamenter og underforbrukere av samtaleterapi, til tross for at eldre har samme nytten av terapi som andre voksne, og enda større bivirkninger av medikamenter. Alders-/sykehjem og eldresenter er naturlige mål for en satsing på psykisk helse blant eldre. Økt psykologisk kompetanse vil kunne legge til rette for gode miljøterapeutiske tiltak, bedre psykisk velvære og gi økt livskvalitet for en gruppe som ofte har sammensatte lidelser.

Sosial og bolig

Bergen skal være en by med plass til alle. Byrådet vil jobbe for at flest mulig kommer ut i arbeid eller annen meningsfull aktivitet. Samtidig må vi ha et system som sikrer et verdig liv for dem som av ulike grunner både er varig uføre og mottakere av sosialhjelp. Byrådet kommer til å benytte seg av de statlige veiledende satsene for utmåling av økonomisk sosialhjelp, men barnetrygden skal holdes

utenfor beregningen. Byrådet vil se på ordninger som kan gjøre hverdagen til langvarig økonomisk vanskeligstilte lettere.

Velferdssystemene skal være til for borgerne. Byrådet vil vurdere en ordning hvor brukere kan beholde sin kontaktperson i NAV hvis de flytter til en ny bydel. Aktivitetsplikt for sosialhjelpsmottakere er vedtatt av bystyret. Byrådet mener at en slik ordning stiller høye krav til at det offentlige gir et meningsfullt tilbud.

Bergen er en av få kommuner som har en kommunal bostøtte. Byrådet ønsker å videreføre denne, men vil vurdere endringer i ordningen med mål om at den treffer målgruppen bedre.

Byrådet ønsker økt innsats mot menneskehandel i Bergen. Fortsatt er det mange mennesker i verden som mangler personlig frihet eller rettssikkerhet. Tvangsarbeid, prostitusjon og tvungen kriminalitet ødelegger mange liv, selv i Bergen. Byrådet vil legge frem en handlingsplan for bekjempelse av menneskehandel som har som mål å gi økt informasjon til arbeidsgivere og enkeltpersoner, styrke den kommunale kompetansen for å kunne avdekke og hjelpe flere ofre for menneskehandel, og bidra til tett samarbeid med politiet.

Byrådet vil bekjempe årsakene til tigging, men ikke tiggere. Det skal aldri være forbudt å be om hjelp. Tigging skal ikke forbys.

Boligmangel er en av de største utfordringene innenfor rusomsorgen, sosialtjenesten, barnevernet, tilbudet til utviklingshemmede, psykisk helse og flere. Å skaffe flere kommunale boliger, med god spredning i hele byen, vil være en prioritert oppgave for byrådet. Kommunen må vurdere hyppigere bruk av forkjøpsretten, og samtidig selge boliger i områder med stor konsentrasjon. En ordning med «*leie til eie*» kan være aktuelt for å gi leietakere i kommunale boliger muligheten til å få en fot innenfor boligmarkedet.

Kommunen må samarbeide bedre med private aktører og boligbyggelagene for å realisere flere boliger til sosiale formål. Byrådet vil gå i dialog med regjeringen om økt statlig bostøtte.

Hvis vi skal oppnå et godt sosialt mangfold i de ulike bydelene må vi ruste opp de områdene som trenger det. Det er ønskelig at dagens områdesatsing videreføres og utvides fra Årstad, Indre Laksevåg og Ytre Arna til andre områder med sosioøkonomiske utfordringer. Byrådet vil arbeide opp mot statlige myndigheter for å få økte overføringer til dette formålet. Samarbeidet med Husbanken må styrkes og prosjektet Barnas byrom må fortsette til uteområdene i disse nærmiljøene er tilstrekkelig opprustet.

Rusomsorg

Byrådet mener rusomsorg må være en av Bergens prioriterte oppgaver i årene som kommer. Rusavhengige er medmennesker som trenger helsehjelp og omsorg fremfor straff. Individuell oppfølging må være et prinsipp i rusomsorgen. Byrådet støtter narkotikaprogrammet med domstolskontroll.

Alkohol er det rusmiddelet som koster samfunnet mest både i form av lidelse og belastning av helsetjenester. Derfor må alkohol og behandling av skadevirkninger vektlegges i den ruspolitiske handlingsplanen til kommunen.

Vi må ha nok behandlingsplasser i bergensområdet slik at rusavhengige som er motiverte til å komme seg ut av misbruket får plass raskest mulig. Byrådet ønsker økt brukervedvirkning og medbestemmelse av behandlingsplass. En effektiv behandlingsskjede og et godt samarbeid mellom

kommunen og spesialhelsetjenesten er viktig. Byrådet ønsker å øke bevilgningene til behandling og ettervern. Et trygt sted å bo er grunnleggende for et hvert menneskes verdighet.

Kommunen må gjøre mer for å hjelpe de som daglig lever med et rusmisbruk. Skadereduksjon er et forsøk på å begrense skadene bruk av rusmidler fører med seg, uten krav om at bruken skal opphøre. Byrådet ønsker å etablere sprøyterom med sikte på å opprette brukerrom etter endring i eller dispensasjon fra lovverket. Dette skal redde liv, sørge for at flere får helsehjelp og sikre et verdig tilbud til de som ikke blir rusfrie. Bergen kommune skal søke staten om å tillate røyking av heroin i brukerrommene. Byrådet vil vurdere å plassere et sprøyterom/brukerrom i ledige lokaler i Strax-huset.

Byrådet vil ikke legge føringer for spesialisthelsetjenestens forskning eller behandling i rusomsorgen. Byrådet ønsker å opprette et ambulerende team/overdoseteam. Private ideelle aktører og frivillige organisasjoner er en nødvendig del av tilbudet som gis til rusavhengige i kommunen.

Bergen kommune må ha tilstrekkelige og gode aktivitetstiltak som kan gi tidligere rusavhengige mening i hverdagen. Det er viktig at hver enkelt får en individuelt tilpasset plan og mulighet til å påvirke denne selv. Byrådet ønsker å opprette et ruspolitisk råd som skal bedre kommunikasjonen mellom kommunen, hjelpeapparatet og brukerne i rusomsorgen.

Mottaks- og oppfølgingsentre (MO-sentre) skal være et tilbud i alle deler av byen. Disse skal ha gode åpningstider og et tverrfaglig apparat som tilbyr hjelp og oppfølging. Ettervern skal stå sentralt i arbeidet. Byrådet vil se på om Strax-huset kan være døgnåpent og sørge for flere overnattingsplasser og bedre bemanning. I tillegg vil byrådet igangsette tiltak for å bedre bomiljøet i det nærliggende området på Damsgård.

Byrådet skal følge opp *Handlingsplanen mot åpne russcener*. Alle nye tiltak skal evalueres, og om mulig følges opp med forskning. Byrådet ønsker en dialog med politiet om hvordan rusavhengige i Bergen behandles, og et godt samarbeid om hvordan russcenene følges opp. Byrådet vil diskutere dagens bortvisingspraksis med politiet.

Altfor mange ruspasienter er boligløse. Byrådet ønsker å se på muligheten for å integrere fremskaffelse av bolig tettere til det øvrige behandlingsopplegget. Byrådet ser derfor positivt på at behandlerapparatet og private ideelle aktører kan benytte tilskuddsordninger som kommunen har tilgang på i dag, som bl.a. *Housing First*. I opptrappingsplanen for rusfeltet er det meldt en endring av forskriftene om tilskudd til utleieboliger, slik at ideelle virksomheter kan bli tildelt husbanktilskudd. Dette er byrådet positiv til.

Byrådet ønsker at kapasiteten i ideelle omsorgsplasser blir benyttet foran ubemannet hospits/ubemannede boliger med kvalitetsavtale. Dette er spesielt viktig i overgangen mellom avrusning og påvente av videre behandling.

Byrådet ønsker at byrådet skal søke nye samarbeid med andre byer som deler Bergen kommunes målsetninger i ruspolitikken.

Flyktninger og integrering

Byrådet ønsker at Bergen skal være en åpen og inkluderende by. Det er en ressurs for Bergen at byen vår består av mange nasjonaliteter og mennesker med ulike bakgrunn. Byrådet mener også det er en selvfølge at Bergen skal være en nødhavn for dem som må flykte fra sitt hjemland. Frivillige organisasjoner, tros- og livssynsamfunn og hver enkelt bergenser er helt nødvendige for integreringsarbeidet.

Bergen kan og bør ta i mot flere flyktninger. Sett i lys av at vi i 2015 står overfor den verste flyktningkrisen siden andre verdenskrig mener byrådet at vi bør ta i mot minimum 700 flyktninger både i 2016 og 2017. For å oppnå dette er kommunen avhengig av økt statlig støtte.

Byrådet vil se på muligheten for at kommunen selv oppretter ett eller flere asylmottak i Bergen, gitt god finansiering fra staten.

Byrådet vil aktivt legge til rette for flere *PRIDE-kurs* for familier som vurderer å ta imot enslige mindreårige asylsøkere, og på annen måte stimulere til at det rekrutteres flere verger.

For å kunne oppnå dette må det tilrettelegges for flere boliger, helse- og traumetilbudet bør videreutvikles, og språkopplæringen må styrkes. Byrådet mener det er behov for et bedre samarbeid med private for å stille til rådighet boliger for flyktninger. Byrådet ønsker å opprette et koordineringssenter for flyktninger som skal sørge for at den frivillige og offentlige innsatsen er koordinert og tilrettelagt på best mulig måte, og vil høste erfaringer fra et liknende senter i Stavanger.

I spesielle internasjonale kriser, slik som krigen i Syria, mener byrådet at Bergen skal stille opp og at det bør utarbeides egne beredskapsplaner spesielt for mottak av et større antall flyktninger. I slike planer vil det ses på muligheten for hurtig å omregulere/dispensere næringsareal om til midlertidig bosted.

Ønsket om å ta i mot flere flyktninger stiller også krav til kommunen om å satse på integrering. Derfor ønsker byrådet å legge frem en handlingsplan for god integrering. I denne planen skal det blant annet utredes hvordan introduksjonsloven bedre kan følges, norskopplæringen kan styrkes, ordning med introduksjonsjobb og anonyme jobbsøknader i kommunen, mulighetene for et introduksjonscenter, videreutvikling av servicesenteret for utenlandske arbeidstakere, styrking av morsmålsundervisningen, bedre samarbeidet med organisasjoner som arbeider med integrering, styrke kulturell kompetanse på helsestasjonene, og målrettet gratis kjernetid i barnehagene.

Kultur

Bergen har et kunst- og kulturliv i verdensklasse. Kulturbyen Bergen tilbyr i dag et mangfold av kulturopplevelser av høy kvalitet, som gjør byen til et attraktivt sted å leve og bo. Byrådets mål er at Bergen skal være Nordens mest nyskapende kulturby. Kommunen skal være en støttespiller for å sikre kulturbyens posisjon og attraktivitet – både nasjonalt og internasjonalt.

Kultur har en egenverdi som ikke kan måles i kroner og øre. Kulturlivet i Bergen er levende, uavhengig og skapende. Byrådet mener det er en offentlig oppgave å legge til rette for et rikt og mangfoldig kulturliv. Bergens særpreg, samt nyskaping og kvalitet, skal vektlegges.

Byrådet vil følge opp kommunens *Kulturstrategi*, *Amatørkulturplanen* og *Kunstplanen*, og rullere de to sistnevnte. Kulturpolitikken skal både støtte opp om etablerte institusjoner og gi spillerom til den frie og uavhengige kunsten. Byrådet ønsker å gi både profesjonelle og frivillige kulturutøvere gode rammevilkår og forutsigbarhet, inkludert festivaler og helårsarrangører.

Byrådet vil ha enklest mulig støtteordninger for kulturen. Overdrevne rapporteringer og unødig mange søknadsprosesser må unngås. Å arbeide overfor nasjonale myndigheter for å sikre nødvendig støtte til kunst- og kulturinstitusjoner i Bergen vil være en prioritert oppgave for byrådet.

Byrådet er særlig opptatt av barn og unges rett til å oppleve og utøve kultur. Mange av morgendagens kunstnere og kulturarbeidere starter sin opplæring i kulturskolen. Byrådets mål er at alle barn som ønsker det skal få plass i kulturskolen, og at tilbudet skal være mangfoldig, rimelig og holde høyt faglig nivå. Å satse på profesjonelle utøvere skaper også ringvirkninger for amatører, barn og ungdom.

Bergen har et svært kompetent og internasjonalt miljø innenfor dans og teater. Byrådet vil i samarbeid med institusjonene og nasjonale myndigheter sikre at *Den Nationale Scene* får gjennomført sine planlagte utbygginger, og at dansekompaniet *Carte Blanche* og *BIT Teatergarasjen* sikres produksjonslokaler og en hjemmescene. Byrådet vil styrke kulturaksen fra Engen til USF Verftet og starte arbeidet med å få på plass en større byarena i samarbeid med næringslivet og andre.

De kreative næringene har store samfunnsmessige og økonomiske ringvirkninger i Bergen. I tillegg til å skape arbeidsplasser, styrker kulturindustrien Bergens omdømme og gir byen et komparativt fortrinn i å tiltrekke seg arbeidskraft og tilreisende. Byrådet vil stimulere og hjelpe frem kulturgründere som en del av næringspolitikken.

Filmbransjen, designmiljøet og musikkbransjen har de siste årene hatt positiv utvikling, og byrådet ønsker at kommunen skal medvirke til fortsatt vekst. Byrådet ønsker at kommunen skal medvirke til økt bruk av bergensområdet til filminnspilling, da dette styrker byens filmbransje, gir Bergen internasjonal oppmerksomhet og bidrar til økt verdiskaping.

Lokale kulturhus er viktig for kulturlivet, og byrådet vil derfor at innbyggerne i Fyllingsdalen og Åsane får kulturhus i sine bydeler. Kulturhusene skal være mest mulig tilgjengelige for ulike kulturaktører og ha øvingslokaler for barn og unge. Byrådet vil se på mulig samlokalisering med skole, idrett og andre aktører for å realisere kulturhusene.

Bibliotekene er ikke bare steder der byens innbyggere kan låne bøker, men også viktige møteplasser for nærmiljøene. Byrådet vil sikre at bibliotekene fortsatt skal være gode arenaer i alle deler av byen.

Flere viktige museer i Bergen har behov for omfattende rehabilitering av bygningsmassen. Byrådet vil jobbe for mer statlig støtte til institusjoner av nasjonal verdi.

Byrådet vil at den gamle hovedbrannstasjonen skal gjøres om til et brannmuseum, og ønsker å utrede muligheten for dette. Brannvesenet har en rekke kulturhistoriske skatter som bør få den utstillingsplassen de fortjener.

Bergen er den fremste middelalderbyen i Norge. Byrådet vil jobbe for at middelalderkirkene sikres statlige midler til restaurering. Videre vil byrådet styrke arbeidet med skilting av historiske steder og kulturinstitusjoner slik at det blir enklere for både turister og bergensere å bli kjent med byens historie.

For å sikre en helhetlig forvaltning av kulturminner i hele kommunen, vil byrådet i løpet av perioden utarbeide en kulturminneplan med utgangspunkt i Riksantikvarens veileder.

Trygg by og skjenkepolitikk

Alkohol er det rusmiddelet som koster samfunnet mest både i form av lidelser og belastning på helsetjenestene. Et høyt alkoholkonsum øker risikoen for avhengighet og sykdommer. I tillegg fører alkohol til skader og problemer for andre enn den som drikker selv. Byrådet ønsker et skjenkereglement som har denne problemstillingen som utgangspunkt og ønsker at alkohol må vektlegges i den ruspolitiske handlingsplanen til kommunen.

Videre ønsker byrådet å intensivere arbeidet med å få ned den alkoholrelaterte volden i Bergen. Alle som ferdes i byen skal føle seg trygge, og byrådet vil aldri slå seg til ro med at områder av byen til tider oppleves utrygge. Byrådet vil legge frem en handlingsplan mot alkoholrelatert sentrumsvold.

Byrådet ønsker en helhetlig gjennomgang av kommunens skjenkereglement med utgangspunkt i dagens retningslinjer punkt 1.1: «*Bergen kommunes alkoholpolitikk skal (...) bygge på alkohollovens formål om å begrense skader forårsaket av alkoholbruk og redusere forbruket av alkohol*». Byrådet mener at intensjonen bak alkoholloven tilsier at kontor for skjenkesaker bør være underlagt byråd for helse og omsorg, og vil derfor tilbakeføre det til byrådsavdeling for helse og omsorg.

Byrådet ønsker alminnelig skjenketid til kl. 01:00, og til kl. 02:00 natt til lørdag og søndag. Salgssteder som har gjennomgått kurs i ansvarlig alkoholhåndtering og oppfyller gjeldende kriterier kan få utvidet skjenketid til 02:30 i henhold til dagens skjenkereglement, og dette vil bli videreført i det nye reglementet. Uteservering vil fortsatt være til kl. 01:00. Byrådet vil ikke videreføre ordningen med utvidet skjenketid til kl. 03:00 for enkelte kultursteder, også kjent som «kulturbevilling».

For å motvirke større konsentrasjon av skjenkesteder i Bergen sentrum ønsker byrådet å legge til rette for at flere steder med matservering i bydelene får skjenkebevilling.

Byrådet vil opprettholde alkoholfrie soner hvor det i utgangspunktet ikke blir gitt tillatelser til skjenking av alkohol. Alkoholfrie soner videreføres i alle store byrom og parker. Det skal videre ikke gis skjenketillatelser i lokaler hvor det finnes spilleautomater.

Byrådet vil opprette et formalisert samarbeid mellom Bergen kommune, Hordaland politidistrikt og utelivsbransjen. Dette har som formål «*å forebygge overskjenking, skjenking til mindreårige, vold og ordensforstyrrelser ved å ha en god dialog med utelivsbransjen, opplæring av ansatte og økt kontroll og tilsyn*».

Byrådet ønsker at kontor for skjenkesaker kan føre tilstrekkelig med tilsyn og at kontrollørene har mulighet til å vurdere det enkelte salgssted over tid. Utelivsaktører har i dag opptil 16 ulike instanser på ulike typer inspeksjon. Byrådet vil undersøke om de ulike tilsynene i større grad kan samordnes, eksempelvis ved at skjenkekontrollørene også ser etter om brannforskrifter, begrensninger på antall gjester i lokalet, krav til rømningsveier osv. etterleves. Det er viktig at rutinene for kontroll sikrer at systematisk svikt fanges opp raskt. Byrådet ønsker å samarbeide med politiet, brannvesenet, arbeidstilsynet og andre relevante aktører i opplæring av kontrollørene. Byrådet vil vurdere å pålegge flere serveringssteder ordensvakter.

Byrådet vil i all hovedsak videreføre dagens prikkensystem og retningslinjer, og vil påse at skjenking av mindreårige gir strengeste sanksjon (åtte prikker).

Idrett og frivillighet

Idrettsbyen Bergen er stor og mangfoldig. Bergenserne legger ned et enormt antall timer hver uke for å gjøre Bergen til en aktiv by. Byrådet vil sikre gode vilkår for idrett og frivillighet i neste periode, og forbedre dialogen med Idrettsrådet, organisasjoner og lag. Byrådet vil også legge til rette for den uorganiserte idretten og et aktivt friluftsliv.

Byrådet vil legge gratisprinsippet til grunn som en generell hovedregel i idretten. Avgifter og ordninger som gjør det vanskelig for frivillige å drive idrettslag og holde et høyt aktivitetsnivå bør unngås. Byrådet vil arbeide for å forenkle tilskuddsordningene og rapporteringssystemene i kommunen, slik at frivillige organisasjoner bruker mindre ressurser på dette.

Byrådet står fast på prioriteringsrekkefølgen for nye idrettsanlegg, hvor Stemmemyren og Alvøen realiseres først. Nye anlegg bør være flerbrukshaller, som kommer flere idretter til gode. Offentlige bygg, som for eksempel skoler, må i større grad brukes som møtepunkt for idrett og kultur i nærmiljøet. Byrådet vil prioritere barn, ungdom og studenter ved å videreføre gratisprinsippet og gode åpningstider i kommunale idrettsanlegg. Vedlikehold av kommunens eksisterende idrettsanlegg må prioriteres i perioden.

Svømmeferdigheter er enkel livreddende kunnskap i en kystby som Bergen. Byrådet vil sørge for et godt svømmetilbud, med basseng i alle deler av byen. Det er et mål at prisene i ADO Arena ikke blir så høye at barn og unge utelukkes fra tilbudet.

Bergen har naturgitte forutsetninger for et godt friluftsliv. Byrådet vil tilrettelegge for nye turområder, og sikre bedre og lettere tilgang i eget nærmiljø. Dette skal vi gjøre gjennom å sørge for god tilgang til byfjell og sjøområder, og gode turveier i bydelene. Byrådet vil sette av areal til anlegg og turløyper med lys når det planlegges nye boligområder.

Byrådet ønsker deltakelse fra frivillig sektor til uløste oppgaver innenfor ulike felt. Vi trenger et rikt og bredt organisasjonsliv for at Bergen skal være et godt sted å bo. Det frivillige arbeidet er med på å gi mening i tilværelsen, og nettopp derfor er det også et viktig forebyggende arbeid. Frivillige organisasjoner og menigheter er viktige verdiformidlere, og deres arbeid må anerkjennes ved økonomisk støtte.

Tro og livssyn

Bergen har et rikt mangfold av tros- og livssynssamfunn. Byrådet ønsker å legge til rette for et livssynsåpent bysamfunn hvor innbyggerne kan praktisere sin religion eller sitt livssyn på en god måte. Det innebærer blant annet å fremme respekt og toleranse for tro og livssyn i det offentlige rom. I denne sammenheng ser byrådet positivt på *Kirkelig Dialogsenter Bergen* og *Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn*, og ønsker å legge til rette for deres arbeid.

Mange tros- og livssynsorganisasjoner gjør en stor frivillig innsats for byens innbyggere. Samtidig sliter mange med mangel på lokaler og andre fasiliteter. Byrådet ønsker å tilrettelegge bedre for at disse kan drive på gode vilkår. Byrådet vil også samarbeide med ulike aktører for å etablere livssynsfleksible seremonilokaler.

Den kristne og humanistiske kulturarven har preget fellesverdiene i det norske samfunnet i over tusen år. En forståelse av vår egen kulturarv er viktig for å forstå og møte andre religioner på en positiv og inkluderende måte. Byrådet legger vekt på et godt samarbeid med *Bergen kirkelige fellesråd* og ønsker å gi gode rammebetingelser som sikrer forsvarlig drift og vedlikehold av kirker og gravplasser. Byrådet vil være positiv til flere diakoner til menighetene, legge frem sak om bygging av ny kirke i Sædalen, og vil sikre planleggingen av nye bygg i pressområder som eksempelvis Haukås i Åsane.

Dyrevern

Byrådet vil gjøre Bergen til en foregangskommune for dyrs rettigheter. De siste årenes satsing på dyrevelferd skal opprettholdes og videreutvikles ved at det klart slås fast at kommunen har et ansvar for dyrevelferd i form av samarbeid med dyrevernorganisasjoner, veterinærvakt, Mattilsynet og politiet. Kommunen skal bruke sin innkjøpsmakt til å velge dyrevennlige produkter når det er mulig, og kommunale arealer skal ikke leies ut til sirkus som benytter seg av ville dyr i fangenskap.

2. En grønn by i vekst

Verdiskaping og næringsliv

Som storby i en attraktiv region har Bergen unike forutsetninger for å utvikle fremtidens arbeidsplasser. Samtidig opplever byen økt arbeidsledighet, blant annet på grunn av nedgangen i petroleumsnæringen. Byrådet ser på det som en av sine viktigste oppgaver å bygge Bergen for fremtiden og legge til rette for økt verdiskaping og arbeid til alle.

Byrådet ønsker å føre en mer aktiv næringspolitikk. Bergen er en kunnskapsby, og kommunen må gjøre sitt beste for å legge til rette for flere bedriftsetableringer, ny industri, grønn vekst og økt takt i boligbyggingen. Det er særlig viktig for byrådet å legge til rette for nyetableringer og innovasjon, og ordninger som oppmuntrer til dette skal prioriteres. I hvilke bransjer morgendagens vekstbedrifter kommer kan ingen vite, og byrådet skal ikke forsøke å «plukke vinnere».

Bergen skal være en attraktiv by å arbeide i, med gode skoler, et effektivt transportsystem og et spennende kulturtilbud. Lokalisering i Bergen skal være et konkurransefortrinn for virksomheter. Det er et selvstendig mål at byen har flest mulig bein å stå på, og at det utvikles et bredt og attraktivt arbeidsmarked som tiltrekker seg gode hoder og medvirker til at flere av byens studenter velger å bli etter endte studier.

Byrådet legger vekt på at kommunen skal være en pålitelig partner for næringslivet i Bergen. Forutsigbarhet og effektiv infrastruktur er avgjørende for at næringslivet skal ha gode rammebetingelser. Byrådet ønsker at kommunen skal ta en aktiv rolle i planleggingen av byen, og sørge for helhetlige planer for byutviklingen og effektiv utbygging av samferdselsprosjekter. Byrådet poengterer viktigheten av effektiv arealplanlegging og redusert saksbehandlingstid for byggesaker, og ønsker å gjennomgå kommunens virkemiddelapparat i næringslivspolitikken.

Byen bør legge til rette for videre vekst i kunnskaps- og teknologibaserte næringer, reiselivsindustrien, og kultur- og medienæringer. Byrådet ønsker at Bergen skal være en god vertskommune for høyere utdanningsinstitusjoner og forskningsmiljøer, og ønsker også å styrke samarbeidet mellom disse og offentlig sektor.

Bergen har kompetanse i verdensklasse og en åpenbar komparativ fordel innenfor energi, petroleumsnæringen, shipping og marine næringer. Vestlandet har naturgitte fortrinn som gjør regionen godt rustet for omstillingen som må til for å klare overgangen til nullutslippsamfunnet. Investeringsfond for fornybar energi skal vurderes og tiltak som stimulerer til grønn vekst i Bergen skal prioriteres. Byrådet vil legge til rette for arbeid i næringsklynger og være en brobygger for nyetableringer og samarbeid.

Byrådet vil bruke alle tilgjengelige virkemidler for å legge til rette for et seriøst arbeidsliv, og motvirke arbeidslivskriminalitet og sosial dumping. Det viktige samarbeidet mellom kemneren, Arbeidstilsynet og politiet for å motvirke svart arbeid bør fortsette.

I Bergen skal søndagen fortsatt være en annerledes dag, og dagens regelverk for begrensninger av søndagshandel beholdes.

Bolig og byutvikling

Bergen skal vokse i årene fremover og har et stort behov for flere boliger. Byrådet ønsker en byutvikling som legger til rette for komplette bydeler med en bedre balanse mellom boliger, arbeidsplasser, tjenestetilbud og detaljhandel. En god fortettingsstrategi handler om å bygge nye,

attraktive bo- og næringsområder ved eksisterende knutepunkt, først og fremst i sentrum og i bydelssentrene. Nye utbyggingsprosjekter som bidrar til en økning i transportutslipp skal som hovedregel ikke godkjennes. Byrådet ønsker en forsøksordning med såkalt BREEAM-sertifisering av større utbyggingsplaner.

For at Bergen skal bli en klimavennlig by må kommunen samarbeide tettere med nabokommunene om nye utbyggingsplaner. Utbyggingstakten må økes kraftig for å møte befolkningsveksten. For å klare dette må byggesaksbehandlingen i kommunen bli mer effektiv, men også mer forutsigbar. Byrådet vil se på mulige forenklinger av dagens praksis, og arbeidet med å etablere en bymiljøetat etter modell fra Oslo kommune må videreføres i tett samarbeid med de ansatte. Den nye kommuneplanens arealdel må være mer overordnet enn i dag, for å redusere antall dispensasjoner og saksbehandlingstid.

Sentrum trenger en revitalisering og en ny, offensiv politikk for utviklingen. Byrådet vil legge til rette for boligbygging på rivningstomter, parkeringsareal, nedlagte næringsareal og godsområder. For å sikre at sjøen i større grad kan inngå i byen, må utfylling vurderes. Byrådet vil invitere til idékonkurranser og legge til rette for prosesser med større grad av aktiv medvirkning fra både innbyggere, næringsdrivende og utbyggere enn det som er tilfelle i dag.

Byrådet vil jobbe for at Bergen sentrum utvikles som en mangfoldig bydel. Å få flere barnefamilier til å etablere seg i sentrum er en prioritet for byrådet. Da er det behov for flere lekeplasser og aktive byrom tilpasset barn og unge.

Byrådet har som målsetning å nå 30 % dekningsgrad for studentboliger innen 2025. Utbyggingstakten for studentboliger må bli høyere enn i dag og det neste store studentboligprosjektet i regi av SiB må etableres sentrumsnært for å lette presset på boligmarkedet, motvirke såkalt hyblifisering og opprettholde Bergens posisjon som en av Norges ledende studentbyer.

Det skal føres en restriktiv politikk overfor seksjonering fra familieboliger til mindre utleieboliger, og byrådet vil vurdere en modernisering av politivedtektene slik at unødvendig støy i større grad kan unngås.

Byrådet vil åpne for å bygge høyere i deler av sentrum. En ny kommuneplan må legge føringer for etablering av høyhus der disse passer inn i bybildet, men skal også være tydelig på hvilke områder som skal skjermes. En ytterligere urbanisering av byen stiller strenge krav til arkitektur av høy kvalitet. Arkitektoniske kvaliteter må gis større betydning, og byrådet vil vurdere å etablere en byarkitekt etter modell fra Byantikvaren.

Bygningsmassen i Bergen står for en vesentlig del av energiforbruket i byen. Byrådet vil jobbe for økt bruk av mer bærekraftige, arealeffektive løsninger som passivhus, plusshus, grønne tak, klimavennlige ventilasjonsanlegg, bruk av solenergi o.l. Kommunen har et særskilt ansvar for å bidra til at den offentlige bygningsmassen er mest mulig miljøvennlig.

Å bevare strandsonen og Byfjellene er viktig både for rekreasjon og hensynet til biologisk mangfold. Byrådet vil derfor føre en restriktiv politikk overfor bygging i strandsonen, samt overfor søknader om dispensasjoner for bygging over byfjellsgrensen. Byfjellsgrensen må i KPA få en ny vurdering, slik at urimeligheter blir justert.

Bergen trenger flere såkalte «blågrønne strukturer»: parker, elver, vann, badeplasser og friluftsområder som er tilrettelagt for flest mulig bergensere. Byen vår har for få koloni- og parsellhager sammenlignet med andre byer. Byrådet vil legge til rette for flere slike der det er hensiktsmessig. Byrådet vil videreføre arbeidet med opprustningen av Nygårdsparken.

Det er ønskelig å bidra til etableringen av flere sentrumsnære badeplasser tilrettelagt for både barn og voksne. Arbeidet med strandpromenade rundt Store Lungegårdsvann må videreføres og det bør etableres badeplasser dersom fjerning av miljøgifter fra sentrumsnære sjøområder gjør det forsvarlig. Byrådet vil styrke arbeidet med fjerning av giftige masser både i sjø og jordsmonn, for eksempel i Puddefjorden, Store Lungegårdsvann og på Slettebakken. Byrådet vil benytte seg av nasjonale støtteordninger og jobbe for statlig støtte til større prosjekter.

Bergen skal være en grønn by med plass til alle. Universell utforming av byrommene skal prioriteres.

Klima og samferdsel

Vår tids største utfordring er menneskeskapte klimaendringer. For å løse klimaproblemet kreves det innsats både fra hver enkelt av oss, næringslivet og det offentlige. Byrådets ambisjon er at Bergen skal bli den grønneste storbyen i Norge. Bærekraftig vekst i byene er en forutsetning for å nå Norges klimamål. Byrådets overordnede målsetning er at Bergen skal bli en motor for fornybar energi og grønt, bærekraftig næringsliv.

Bergensregionen besitter verdensledende kompetanse som kan videreutvikle et bærekraftig næringsliv og ny teknologi. Hensynet til reduksjon av klimagassutslipp og vern av biologisk mangfold skal ligge til grunn for politikken. Byrådets målsetning er å redusere klimagassutslippene i Bergen med 50 % i perioden 1991 til 2030.

Veksten i transportbehovet i Bergen må løses ved bruk av kollektivtransport, gange og sykling. Å bruke bil skal ikke være en forutsetning for å leve et godt liv i Bergen. Fotgjengere, syklistene, buss og bane skal ha prioritet fremfor privatbilen. Gangveier og stier skal derfor sikres i nye reguleringsplaner. Byrådet vil jobbe for kollektivfelt på de store innfartsårene i Bergen.

Skal Bergen sikre bærekraftig vekst, må kollektivsystemet bygges ut. Byrådet vil jobbe for et tettere samarbeid med fylkeskommunen om utviklingen av kollektivtilbudet. Det er ønskelig, især i lys av den varslede kommune- og regionreformen, at Norges nest største by får mer innflytelse på utviklingen av rutetilbudet. Byrådet vil gå i samtale med fylkeskommunen og NSB for å få togstrekningen Arna-Bergen inn under enhetstaksten.

Biltrafikk står for en stor del av den lokale og globale forurensningen i Bergen. Byrådet vil benytte restriktive tiltak for å begrense biltrafikken. Bergen må se til erfaringene fra Oslo kommune for å utvikle et nytt, hensiktsmessig parkeringsreglement. Byrådet vil redusere antall parkeringsplasser i sentrum, fortrinnsvis gjennom å redusere gateparkeringen. Byrådet ønsker å endre parkeringsnormen for nye boliger fra en minimumsnorm til en maksimumsnorm. Nye samferdselsprosjekter skal ha som mål å redusere den samlede biltrafikken i Bergen. Byrådet vil derfor ikke prioritere videre arbeid med Bymiljøtunnelen/Skansetunnelen.

Byrådet står ved bystyrets målsetning om en 10 % reduksjon i biltrafikken innen 2020, med 2013 som basisår. Samtidig må vi stimulere til at bilparken blir mer miljøvennlig. De økonomiske fordelene for el-biler, hydrogenbiler og andre nullutslippsbiler som kommunen rår over, bør i hovedsak videreføres til 2020.

Tidsdifferensierte bompengesatser er en forutsetning for å få ned utslippene. Kjør er ikke bare et miljøproblem, men bidrar også til tap for næringslivet. Miljødifferensierte bompenge kan også være et effektivt virkemiddel. Byrådet vil i tillegg arbeide for å etablere lav- eller nullutslippssoner i alle bydeler.

Skipstrafikk står for en vesentlig del av den lokale luftforurensningen. Flere luftmålere er viktig for å holde oppsyn med luftkvaliteten. Byrådet vil videreføre arbeidet med elektrifisering av havnen samt benytte seg av muligheten til å vise bort skip på dager med stor grad av helsefarlig luftforurensning. Byrådet mener det er viktig at Bergen kommune vurderer å innføre miljødifferensierte havneavgifter.

Sykkel er et miljøvennlig og helsefremmende alternativ til bil og kollektivtransport. Byrådet vil jobbe for raskere utbygging av gang- og sykkelveier i kommunen. Gjennomgående sykkelveier i sentrum skal prioriteres. Et nødvendig grep for å nå målsetningene om flere sykkelreiser er å snu dagens praksis, slik at hensynet til syklistene går foran hensynet til fremkommelighet for biltrafikken i planleggingen av utbygging og utbedring av veinettet.

Gang- og sykkelvei må være adskilte for å unngå konflikter mellom gående og syklende. Ved bygging av ny vei og ny bybanetrasé skal det parallelt bygges sykkeltrasé. Når brosteinsgater etableres, rustes opp eller tilbakeføres, skal det legges sykkelvennlig brostein i deler av gaten, slik praksisen er i flere andre byer. Byrådet vil legge frem en ordning med bysykler etter modell fra andre byer i Europa.

Fra Fyllingsdalen og Åsane bør det bygges sykkel tunneler i tilknytning til bybaneutbyggingen. Når det bygges nye skoler, barnehager, arbeidsplasser og boligområder, skal det stilles krav om sykkelparkering under tak.

Det må bygges et veisystem som leder E39 utenom Bergen sentrum og skjærer Bergensdalen for gjennomgangstrafikk. Ringvei øst mellom Arna og Hop-Fjøsanger, samt Nyborgtunnelen, er byrådets prioriterte veiprojekter. Byrådet vil søke å forsere arbeidet med E39 utenom Bergen sentrum ved at strekningen kommer inn som prioritet i regjeringens nyopprettede veiselskap.

Godshavnen og godsterminalen må flyttes ut av Bergen sentrum så snart som mulig. Byrådet vil legge faglige råd til grunn for etableringen av ny godshavn og terminal, og legge vekt på klimavennlige transportløsninger og biologisk mangfold. Byrådet er positiv til et samarbeid med nabokommunene for å realisere ny havn. Ny havn og terminal må ta utgangspunkt i realistiske anslag for fremtidig kapasitetsbehov og økonomi.

Byrådet mener at fremtidig vekst i persontrafikk mellom Oslo og Bergen bør tas med tog. En viktig forutsetning for dette er redusert reisetid på Bergensbanen, med mål om fire timer reisetid.

Effektiv håndtering og gjenvinning av buss er en forutsetning for god, lokal miljøpolitikk. Byrådet vil jobbe for mer gjenvinning av husholdningsavfall og for mer miljøvennlig bosshåndtering. Byrådet vil videreføre utbyggingen av bossnett.

Bybanen

Bybanen skal være ryggraden i kollektivsystemet i Bergen. Konseptet med god synlighet og tilgjengelighet har gjort Bybanen til en stor suksess. På samme måte som Bybanen har fått flere reisende over fra bil til bane på den sørlige traseen, er dette også målet for traseen vestover og nordover. Bybanen skal også være en motor for bærekraftig byutvikling, og legge til rette for vekst og fortetting langs traseen.

Byrådet vil jobbe for en kontinuerlig utbygging av Bybanen til alle bydeler. Etter byggetrinn III til Flesland er det planlagt at bybanen bygges vestover, og deretter nordover. Av hensyn til det viktige målet om mest mulig kontinuerlig utbygging ønsker byrådet raskest mulig å avklare traséen også nordover til Åsane.

Byrådet vil arbeide for høyest mulig statlig finansiering av videre utbygging av bybanen.

Byrådet vil utrede utbygging av enkelte «lynlinjer» etter at dagens konsept av Bybanen er bygget ut til Fyllingsdalen og Åsane. På disse linjene er hensikten først og fremst rask transport for å knytte bydeler og nabokommunene tettere sammen. Dagens bybanesystem skal legges til grunn. En mulighetsstudie for dette skal gjennomføres i løpet av perioden.

Trasévalg til Åsane:

Byrådet ønsker å ta ansvar for å få vedtatt et nytt og bedre trasévalg til Åsane som samtlige av byrådspartiene kan stille seg bak. For de tre delstrekningene nordover legger byrådet derfor det følgende til grunn for reguleringsarbeidet:

- **Sentrum:** Byrådet legger til grunn alternativ 1Aa, også kjent som «dagløsningen» langs Bryggen. Verdensarven skal ikke trues, men tas vare på og utvikles i samarbeid med kulturminnefaglige myndigheter. Den historiske bebyggelsen skal knyttes til sjøen på best mulig måte. Byrådet vil ta initiativ til en mulighetsstudie for positiv utvikling av Bryggen sammen med tilknyttede aktører. Byrådet ønsker å arrangere en arkitekt- og designkonkurranse for helhetlig utforming av området Torgallmenningen – Torget – Vetrilidsallmenningen – Finnegårdsgaten – Bryggen.

Bryggen skal bli bilfri. En forutsetning for dette er at det skal utredes og legges til grunn trafikkregulerende tiltak som motvirker at andre deler av det lokale veisystemet, som Øvregaten, Nye Sandsviksveien og Sandviksveien, får økt trafikkbelastning. Ringvei Øst/E39 utenom Bergen sentrum skal prioriteres for å oppnå dette.

- **Sandviken:** Byrådet legger til grunn alternativ 3Ba, også kjent som «midtre trasé». Stopp ved Sandviken kirke må utredes med mulig utgang under Rothaugen, med hensyn til park og kulturminner og mulig dagløsning frem mot stopp i Amalie Skramsvei. Det skal utredes forlenget Fløyfjellstunnel med både ett og to løp. Utredningen må inneholde en vurdering av 3Ba uten forlenget Fløyfjellstunnel, men med omkjøring via Arna (Ringvei Øst/E39). Dersom forlenget Fløyfjellstunnel ikke er mulig eller ønskelig å bygge, eller midtre trase (3Ba) av andre grunner ikke er formålstjenlig, skal alternativ 1Ba (Sjøgaten) legges til grunn.
- **Åsane:** Byrådet legger til grunn alternativ 2C til Vågsbotn, som vil gi en raskere reisetid enn løsningen vedtatt av bystyret juni 2014. Byrådet vil ikke gå videre med sløyfen rundt Prestestien, og dette vil ytterligere redusere reisetiden. I tillegg vil byrådet utrede en «sløyfe» som går fra Nyborg over Liamyrane og Liakroken til Flaktveit med retur gjennom Rolland og C-feltet tilbake til Åsane sentrum. Byrådet vil på bakgrunn av denne utredningen vurdere om traseen skal utvides med en slik «sløyfe».

Byrådet vil levere en ny sak til bystyret om trasevalg til Åsane raskest mulig, og senest innen utgangen av 2016, for å sikre muligheten for kontinuerlig utbygging.

Parallelt med reguleringsplan for Bybanen skal det utredes og planlegges en sammenhengende høykvalitets sykkelløsning gjennom Sentrum og til Åsane. Byrådet vil presisere overfor fylkeskommunen at Bybanen til Åsane må komplementeres med ekspressbusser.

3. Trygg styring og åpenhet

Ansvarlig økonomistyring

Bergen er i konkurranse med andre store byer i Europa om å være et attraktivt sted å bo, arbeide, investere og oppleve. Forutsigbar og trygg økonomisk styring av byen, og gode tjenester, er derfor viktig. Driften av Bergen kommune skal være så effektiv og økonomisk ansvarlig som mulig. Da må derfor være samsvar mellom kommunens inntekter og kostnader. Byrådet vil føre en aktiv omstillingspolitikk i samarbeid med de ansatte og deres organisasjoner. Kommunens ansatte er essensielle i arbeidet med å gjøre kommunene mer effektiv.

Ansvarlig økonomistyring skal være førende for alt byrådet gjør. Alle nye satsinger skal gjennomføres innenfor en forsvarlig økonomisk ramme. Satsen på eiendomsskatten skal ikke økes i fireårsperioden. Dersom kommunens inntekter fra eiendomsskatten øker, vil byrådet vurdere å øke bunnfradraget eller på annen måte gjøre skatten mer sosialt rettferdig. Dersom lovverket åpner for det, vil byrådet vurdere ordninger med grønn eiendomsskatt.

Det er uaktuelt å budsjettere med underskudd eller ta opp større lån enn nødvendige investeringer tilsier. Byrådet har som mål å bremse gjeldsveksten og over tid øke kommunens økonomiske handlingsrom. Alle satsinger skal gjennomføres innenfor det handlingsrommet som til en hver tid finnes.

Størrelsen på overføringene fra staten er avgjørende for kommunens økonomi og hvilke tjenester den klarer å tilby. Byrådet vil arbeide overfor regjering og storting for å sikre at staten forbedrer vilkårene for kommuneøkonomien, både når det gjelder frie inntekter og ordningen for fordeling mellom kommunene.

Demokrati, åpenhet og etikk

Det parlamentariske styresettet ligger til grunn for byrådets arbeid. Byrådet ønsker å involvere bystyret mer i beslutningsprosessene enn det som er praksis i dag, og vil gjennomgå byrådets fullmakter. Byrådet ønsker en lokaldemokratireform, og vil i samarbeid med bystyret utrede hvordan en ordning med bydelsdemokrati og tverrfaglighet i bydelene kan se ut. Byrådet ønsker i tillegg å sette ned en ekstern "lokaldemokratikommisjon" som skal gi innspill til bystyrets og byrådets arbeid.

Byrådet ønsker en åpenhetskultur, der det gis størst mulig innsyn i politiske prosesser og offentlighet rundt kommunens faglige arbeid. Byrådet vil at fagnotater fra etatene i kommunen og andre faglige utredninger skal offentliggjøres tidligere. Analyseresultater, framskrivninger og driftsdata skal publiseres og gjøres tilgjengelig i en offentlig datakatalog og rapporter og data skal publiseres i åpne format.

Tilliten til politikere og forvaltning er avgjørende. Det å handle riktig ut fra de verdier, lover og regler som samfunnet er bygget på, fremmer rettferdighet og et godt bysamfunn. Byrådet vil derfor satse mer på etisk bevisstgjøring og forebygging av korrupsjon gjennom risikoanalyser, og vil følge opp forpliktelsene gjennom kommunens medlemskap i Transparency International Norge.

Byrådet ønsker å videreføre ordningen med Ungdommens bystyre slik den er i dag.

Likestilling og diskriminering

Likestilling, inkludering og mangfold er en forutsetning for at byen vår skal være en god by å bo i for alle. Ingen innbyggere skal diskrimineres, uansett kjønn, etnisk eller religiøs bakgrunn, funksjonsevne eller seksuell orientering, kjønnsuttrykk eller kjønnsidentitet. Alle skal også ha samme mulighet til å delta i samfunnet, og samme tilgang og kvalitet på tjenester fra kommunen. Byrådet vil jobbe aktivt og målrettet for at Bergen kommune skal bidra til økt likestilling i utøvelsen av alle sine tjenester og roller.

Byrådet vil derfor styrke kommunes kompetanse på likestilling, mangfold og inkludering for å sikre at kommunen har et likestillingsperspektiv i planprosesser, ansettelsesprosesser, tjenesteyting, opplæring og i samarbeid med frivillige lag og organisasjoner.

Kommunen som arbeidsgiver

Bergen kommune skal være en trygg og seriøs arbeidsgiver som samarbeider godt med organisasjonene i arbeidslivet. Trepartsarbeidet skal ligge til grunn i hele Bergen kommune. Heltid og faste stillinger skal være normen i kommunen. Kommunen skal ikke benytte seg av muligheten til utvidet bruk av midlertidige ansettelser som er gitt i den nye arbeidsmiljøloven.

Ansatte skal behandles som en ressurs, og sykefraværet reduseres gjennom tiltak for økt trivsel på arbeidsplassene og ansvarliggjøring av de enkelte resultatene. Bergen kommune skal gå foran som et godt eksempel når det gjelder mangfold på arbeidsplassene. Kommunen bør ta et særskilt ansvar for å ansette flere med nedsatt funksjonsevne.

Mange av kommunens ansatte jobber ufrivillig deltid. Byrådet vil at kommunen skal slå sammen deltidsstillinger slik at andelen hele stillinger øker. Gjennomsnittlig stillingsbrøk siste tre år skal legges til grunn for tilbud om økt stilling til så mange mulig, og deretter søkes økt til heltid i samarbeid med de ansatte.

Det er kommunens ansvar at alle som utfører kommunale tjenester har gode og forutsigbare arbeidsvilkår. Byrådet ønsker å redusere bruken av kommersielle vikarbyrå ved å opprette en kommunal vikartjeneste med faste stillinger. Kontrakter med vikarbyrå som ikke gir sine ansatte tilfredsstillende arbeidsvilkår, skal avsluttes.

Med en økende ungdomsledighet og behov for faglært kompetanse, er det nødvendig med et krafttak for flere lærlingeplasser. Byrådet vil legge fram en plan for kommunens lærlingeordning. Byrådet vil arbeide for at kommunen skal ha minimum en lærling per tusen innbygger, per år.

Byrådet er positiv til forsøk med alternative turnusordninger i helsesektoren, der det er hensiktsmessig for brukerne. Det må skje i samarbeid med arbeidstakerorganisasjonene, og uten at lange turnuser får utgjøre en sikkerhetsrisiko for verken ansatte eller brukerne.

Byrådet vil gjennomføre en kartlegging av det reelle bemanningsbehovet innen de kommunale tjenestene, slik at en får riktig balanse mellom bruk av vikartjenester og fast bemanning.

Konkurransesetting og forholdet til private aktører

Byrådet skiller mellom private kommersielle og private ideelle aktører. Det er ikke aktuelt for byrådet å konkurransesette eller privatisere flere av kommunens velferdstjenester til kommersielle aktører. Byrådet ønsker å legge til rette for private ideelle aktører med gode rammevilkår og anbudsprosesser.

Inngåtte avtaler med kommersielle aktører skal respekteres, og når disse utløper skal det tas en politisk og økonomisk vurdering på hva som gir det beste tjenestetilbudet. Sykehjem som er drevet av kommersielle aktører skal drives av kommunen eller private ideelle aktører når kontraktene går ut.

Byrådet vil føre en restriktiv politikk for OPS-prosjekter siden finansiering på ellers like vilkår vil være rimeligere for kommunen enn private aktører. Dersom andre hensyn tilsier at OPS bør vurderes, skal reelle kostnader for eventuelle OPS-prosjekter skal legges frem for bystyret, og avgjørelser tas på bakgrunn av realistiske kostnadsprognoser.

Kommunalt eierskap

Byrådet mener det er viktig å beholde eierskapet i samfunns viktig infrastruktur som f.eks. strøm, vann, avløp og bosshåndtering. Salg av eiendommer og selskap skal bare gjøres når dette er hensiktsmessig ut ifra både en økonomisk og samfunnsmessig vurdering.

Kommunen som tjenesteyter

Byrådet vil avbyråkratisere kommunen og gjøre tjenesteytingen enklere både for innbyggerne og de kommunale virksomhetene. En omstilling til det bedre for brukerne skal gjøres sammen med de ansatte.

Byrådet vil videre sørge for at kommunens tjenester blir lettere tilgjengelige, med bedre service, raskere saksbehandling og bedre nettjenester. Byrådet vil jobbe kontinuerlig med å forbedre kommunens digitale løsninger, slik at innbyggerne enkelt kan få tilgang til, og oversikt over alle tjenester via internett.

Byrådet ønsker å gjennomgå kommunens arealbruk og se på mulig modernisering.

Kommunen som innkjøper

Byrådet ønsker at Bergen kommune skal bruke sin rolle som innkjøper mer strategisk enn i dag. Ved større anbud skal kommunen stille krav om blant annet antall kontraktsledd og andre tiltak som motvirker mulighet for sosial dumping. Dette vil også ivareta HMS og motvirke kriminalitet. Det skal ikke foregå sosial dumping i bedrifter kommunen kjøper varer eller tjenester av.

Lærlingeklausuler som stiller krav om lærlinger på vært prosjekt og i alle ledd fra alle tilbydere skal være hovedregelen ved offentlig innkjøp. Regelen må ikke kunne omgås gjennom streng fortolkning av definert læreplassebehov i bransjene eller høye terskelverdier. Lærlingeklausulen skal tillegges sterkere vekt ved vurderingen av anbud.

Kommunen skal stille krav om klima- og miljøhensyn i anbudsprosesser, og vektlegge innovasjon. Byrådet ønsker å forbedre kommunens anbuds- og innkjøpskompetanse, og arbeide for bedre kvalitetskontroll og oppfølging av kontrakter.

Byrådet ønsker å gjøre Bergen til en foregangskommune for rettferdig handel, og har som mål å melde Bergen inn igjen i Fairtradeby-samarbeidet. Byrådet vil følge norsk utenrikspolitikk, som utøves av den til en hver tid sittende regjering.

Samfunnssikkerhet

Bergen skal være en trygg by å bo og leve i for alle innbyggere. Byrådet vil basere seg på «*Bergen ROS 2014*», den første overordnede og helhetlige risiko- og sårbarhetsanalysen som er utarbeidet for Bergen kommune. Analysen skal være et beslutningsgrunnlag for hvilke prioriteringer kommunen bør gjøre i sitt fremtidige samfunnssikkerhetsarbeid. Byrådet vil jobbe for at et beredskapssenter for Vestlandet skal lokaliseres i Bergen.

Bergenserne er med rette stolt av sitt brannvesen. Byrådet vil sikre brannvesenet gode arbeidsvilkår og også satse på det forebyggende arbeidet, ikke minst i de brannfarlige områdene i Bergen sentrum. Byrådet vil videreføre det pågående arbeidet med å finne gode regionale samarbeidsmodeller for brannvesenet.

Regionalt samarbeid

I bergensregionen og på Vestlandet er vi gjensidig avhengig av hverandre. Et Vestland som lykkes er dessuten viktig for Norge som nasjon. Derfor vil byrådet arbeide for å knytte Vestlandet tettere sammen, både politisk, geografisk og kulturelt. Byrådet vil ha et aktivt og tett samarbeid med nabokommunene, de andre vestlandsbyene, fylkeskommunen, FoU-miljøer, kulturlivet og næringslivet. Byrådet er positiv til at kommuner som selv ønsker det slår seg sammen med Bergen. Byrådet ønsker en sterk folkevalgt vestlandsregion, og vil arbeide for at dette realiseres.

Skal Bergen ta dette på alvor, og være en inkluderende by for hele Vestlandet, må byen også ta et kulturelt og språklig ansvar. Språklig mangfold og toleranse skal legges til grunn. Flere av Bergens nabokommuner er nynorskkommuner. Nynorsk er en viktig del av vestlendingens identitet. For byen gjelder det samme for bergensdialekten, og det er viktig å verne om de særegne bergenske skrivemåtene på offentlige skilt og lignende.

I en sterk vestlandsregion vil vi sammen være pådrivere for å bedre infrastruktur og nye arbeidsplasser. Byrådet mener det er regioner som er den beste forvaltningsstrukturen for Vestlandet.

Bergen og bærekraftsmålene

Samtidig som vi handler lokalt, ønsker vi å tenke globalt. Derfor ønsker vi å se byrådsplattformen i sammenheng med FNs globale bærekraftsmål. Vi har et medansvar for å ta vare på behovene til mennesker som lever i dag, uten å ødelegge fremtidige generasjoners muligheter til å dekke sine. Derfor har vi avstemt våre viktigste punkter opp mot FNs bærekraftsmål, som reflekterer tre dimensjoner i bærekraftig utvikling: klima og miljø, økonomi og sosiale forhold. Dette samsvarer godt med grunnpilarene i byrådsplattformen. Universelle mål forplikter, og selv om byrådet først og fremst har et lokalt og regionalt siktemål, ønsker vi å vise en tydelig global tenkning. Bergen skal være en aktiv medspiller for å virkeliggjøre FNs bærekraftsmål.